

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

59. An si in aliqua Provincia extaret consuetudo universalis obligatoria
abstinendi ab ovis, & lacticiniis in jejuniis extra quadragesimam, teneantur
illam Regulares observare? Et an consuetudo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Pronincia, etiamsi consuetudo confirmata sit Synodo Provinciali? Et inferitur, quod tota Pronincia non potest condere leges obligantes Regulares. Ex p. 10. tract. 11. & Milic. 1. Rel. 38.

§. 1. Negatiue responder Martinus de San Ioseph in Monit. Confessar. tom. 1. lib. 2. tract. de Ieiunio 4. n. 3. vbi sic ait: [Quando en alguna parte, lugar, o Prouincia, y. g. en España, huuiesse costumbre introduzida con actos obligatorios, y legitimos, de no comer hucuos, y lacticiuos en los ayunos de entre año, no obligaria a los Religiosos: los quales, no siendo la costumbre vniuersal de toda la Iglesia, no tienen obligacion de guardar las costumbres particulares de los seculares, ni Clerigos: ni tampoco estan obligados los Clerigos de guardar las costumbres particulares de los seculares, como ni tampoco tienen obligacion los seculares, de guardar las costumbres particulares de los Religiosos, ni las de los Religiosos, porque como diuersos estados, ay diuersas costumbres de abstinentia entre ellos.] Sic Syluester verb. Ieiunium, quest. 2. citans Archidiacon. Anglez 1. part. in Florentibus in materia de Ieiunio 7. 4. dub. 3. Sanchez tom. 1. const. lib. 5. cap. 1. dub. 2. n. 2. citans Ledesimam, & Medinam. [Y añade, quanto a no auer obligacion de abstenerse de hucuos, y lacticiuos en los ayunos de entre año fuera de la Quaresima que es mas cierto, que pueden comerlos los Religiosos: porque aunque aya costumbre legitima de no comerlos, no es general de toda la Iglesia, sino particular de vn Reyno, Prouincia, o lugar que no obliga: como hemos dicho, a Religiosos.] Ita Martinus.

Sup. conten- to in hoc §. 1. in Refo. praeferita §. Verum.

Sup. hoc in §. vlt. huius Refol. & in Refol. eius not.

Sup. hoc ca- suetudine in Ref. praeferita, §. Verum, prop. 1. in, & in to. 6. rr. 2. Ref. 2. §. 1. ante med. ver. Quod si materia sit, & in 1. 9. rr. 2. Rel. 295, per tot. & in aliis eius not.

Sup. hoc in Ref. praeferita §. Verum, prop. fin. a ver. Sed an idem, & in Ref. 2. not. praeferita, & in eodem §. prop. fin. & seq. & pro Regularibus in hoc casu in to. 7. rr. 1. Refol. 32. & Saltim ergo, & in §. eius not.

2. Confirmatur supradicta opinio ex doctrina Bordoni, quem citat & sequitur Pasqualigus, deci. 186. per totam, in qua probat, consuetudinem alicuius loci non obligare Religiosos ad ieiunia. Sed non deseram hic apponere verba sapientissimi Patris Arriaga in Cur. Theolog. tomo quarto, tract. de legibus, disputatione 25, sectione sexta, numero 40, vbi ait: Quaesitio est, an consuetudo Laicorum obliget etiam Ecclesiasticos? Huic respondendum ex eodem principio, quo praecedentibus de obligatione legis scriptae: diximus enim ad leges civiles in materia etiam communi Ecclesiasticis, quae nullo modo praedictet eorum libertati, obligari etiam Ecclesiasticos; inde in praesenti dicimus, si consuetudo sit in eiusmodi materia non contraria libertati Ecclesiae, & communi omnibus, vt conuincibus; tunc obligari etiam Ecclesiasticos, licet lex solum confirmetur consensu implicito Principis saecularis: sicut obligaret lex scripta ab eo etiam solo saeculari principe lata: sin vero materia sit spiritualis, & ab ipsis Clericis simul cum saecularibus obseruetur; inducent obligationem vtriusque quatenus ea consuetudo a personis vtriusque Fori obseruata, censetur approbata a Principe Ecclesiastico, & civili: eritque eo casu vna consuetudo virtualiter aequivalens duabus. Denique, si consuetudo, esto sit spiritualis, vt verbi gratia, ieiunium, celebratio Festorum, obseruetur tamen a solis saecularibus, dicimus etiam comprehendere Clericos: quia tunc ea consuetudo inducit legem, quatenus approbat ab Episcopo, qui etiam habet iurisdictionem supra Clericos, vnum autem etiam obligentur Religiosi exempti, dictum est supra dum egimus de lege scripta. Ita ille.

3. Videndum est igitur quid ipse senserit de lege scripta, sic itaque asserit, disputat. 10. sect. 6. num. 10. aduertendum, legibus Canonice non solum obligari Ecclesiasticos, sed etiam Laicos; quia etiam hi sunt oues Christi, vt saepe diximus; per quod non negamus, saepe multas esse leges pro solis Ecclesiasticis; sicut e contrario multae sunt pro solis Laicis: quomodo

re: Clerici Religiosorum, nam cum sint diuersi status, sunt diuersae consuetudines, & abstinentiae in illis. Vnde doctrina praedicta quod Religiosi extra Quaresimam possint edere oua & lacticiua in vigiliis, & quatuor temporibus, est certior in Religiosis, ob consuetudinem dictam, quia esto esset de hoc in Regno Siciliam consuetudo, non est generalis totius Ecclesiae, sed particularis, quae vt dictum est, non obligat Religiosos. Ita Sanchez. Ex quo inferitur, dato, & non concessio, quod in Hispania adesset consuetudo abstinentiae in lacticiuis, posse hoc non obstante Patres Societ. Iesuy illa edere supradictis diebus, ex ratione adducta, sed an idem dicendum sit de Clericis nempe non tenentur seruare consuetudinem laicorum in ieiuniis: affirmatiue respondet Sanchez, vt apparet in verbis supracitatis: cui tenet Salas de legibus, disp. 9. sect. 15. n. 105, & Paludanus in 4. disp. 15. q. 4. art. 3. Verum contrarium docet Suarez de legibus, lib. 7. cap. 17. num. 12. & Castus Palauus tom. 1. tract. 13. disp. 3. punct. 3. n. 6.

3. Nota ex supradictis non bene dixisse Couarruam lib. 4. cap. 20. num. 15. & Gomez in Bulla Cruc. lib. 7. num. 3. & alij, in ieiuniis extra Quaresimam huc interdictionem esse eum lacticiuorum: nam lacticiua de iure prohibentur tantum in Quaresima, vt refert communis opinio, & omnium Magister S. Doctor in 2. 1. quest. 147. art. 1. in fine, & in 4. disp. 15. q. 5. art. 1. q. 4. & ego alibi. Vnde contra Biam part. 1. cap. 41. dicendum est in terris Indiarum de nouo repositis in diebus extra Quaresimam posse edi oua, & lacticiua.

4. Notandum est etiam hic obiter iter agentes posse de iure Bulla lacticiua edere, quando non inueniuntur in itinere pisces, quos emant. Ita Sanchez vbi supra, disp. 1. dub. 19. n. 6. quod puto intelligendum si non possint commodè habere aliud, quod comedant. Vt in itinere, quod licet itinerantes inueniant panem, & porcorum fructus, & olera non tenentur ieiunare, quia haec regulariter non sunt sufficiens prandium. Ita Sanchez deo. 15. n. 1. & docti iuniores.

Et tandem nota posse Sacerdotes etiam regulares habere Dominica Quaresimae virtute Bullae Cruciatiae edere oua, & lacticiua. Ita probabiliter ego in p. n. 1. de Bulla Cruciatiae, resol. 5. cum multis DD. quibus nunc addo Ludouicum a Cruz in Bulla Cruciatiae, disp. 1. dub. 8. num. 5. Cordubam in sum. 9. 68. Palauum in 4. disp. 15. dist. 8. fol. 127. & Trullench. in Bulla Cruciatiae, lib. 4. dub. 7. n. 2. Imò sine Bulla hoc omnibus Ecclesiasticis, tenet Gomez in Bulla Cruciatiae, clem. 7. n. 7. & Llamas in sum. 3. part. c. 1. §. 26. quam sententiam non esse omnino improbabilem putauit Trullench. vbi supra, n. 1. Sed contra hanc opinionem vide Villalobos in p. n. 1. tract. 23. diff. 8. n. 1. & Sancium in selectis, disp. 1. mon. 25.

RESOL. LIX.

An in aliqua Prouincia extaret consuetudo vniuersalis obligatoria abstinentiae ab ouis, & lacticiuis in ieiuniis extra Quaresimam, teneantur illam Regulares obseruare? Et an consuetudo alicuius loci obliget Regulares ad ieiunia? Et quid quoad consuetudinem laicorum celebrandi aliqua Festa, an obligentur Regulares exempti ad eorum celebrationem? Et an consuetudo laicorum in ieiunio, obseruatione Festorum, &c. obliget etiam Ecclesiasticos? Et an persona Religiosa obligentur legibus Synodalibus, ad rationem Episcopatum se extendentibus? Et deducitur, quod Regulares non tenentur ad ieiunia Prouincia, quando obligantur ex generali consuetudine Tom. IV.

N A E N I A I. IV. V III

Sup. hoc et
seqq. vique
ad not. seq.
in to. 6. tr. 1.
Ref. 4. per
totam, & in
aliis eius an-
not. & hic
sup. in Ref.
46. & in aliis
eius primæ
not.

autem qui intra Territorium sunt, non obligentur si sint exempti; diximus supra agentes de lege humana. Illud tamen restat declarandum, an persona Religiosæ obligentur legibus synodalibus ad totum Episcopatum se extendentibus? Pro resolutione aduerte, Religiosos aliquos esse exemptos à iurisdictione Episcopali, aliquos verò non; ergo, si de exemptis loquamur, conclusio sit, eos non obligari eius legibus: patet, quia ad hoc maxime ordinatur ea exemptio. Secundò, quia Tridentinum *sess. 25. c. 12.* tanquam singulare aliquid præcipit, vt in obseruatione Festorum & censurarum Religiosi exempti obediant Episcopo; per quod supponit in cæteris non teneri, imò nec antea ad hæc duo fuisse obligatos. Tertio, quia Religiosi exempti (vt constat ex *c. 1. de privilegiis, in 6.*) non tenentur Episcopo parere, nisi in casibus à iure exceptis; non excipiuntur autem à iure leges Synodales: ergo. Dices, Religiosi iure naturæ, tanquam pars communitatis, tenentur se conformare toti; ergo & obseruare has leges. Respondeo ex sæpè dictis, hanc conformationem non obligare exemptos: alioquin & ille, cum quo dispensatur validè, teneretur etiam legibus; quia adhuc post dispensationem est pars eius communitatis. Vel si vis magis scholasticè respondere, distingue, Religiosi in eo puncto, in quo sunt pars, tenentur se accommodare; admitto Antecedens: in eo, in quo non sunt pars; nego Antecedens. Vnde nego Consequentiam, quia in ordine ad has leges, eo ipso, quod exempti sunt, iam sunt quasi à cæteris separati, iam non sunt pars. Fortasse aliquando, ratione scandali, tenebuntur aliquas obseruare, verbi gratia si imponantur ieiunia; populus enim valdè scandalizaretur, si dum ipse ieiunat, videat Religiosos, quos iudicat adhuc magis ad id obligatos, non ieiunare: at hoc est per accidens; & solum obligabit in publico, non in occulto. Hucusque Arriaga: ex cuius doctrina sequitur, quod sicut Regulares exempti non tenentur legibus, nisi in casibus expressis; neque tenentur Conseruetudinibus: quia vt visum est, Conseruetudo non est maioris efficaciæ, quam sit lex Concilij, & Synodi Ordinariorum; vnde si talis lex non obligat Religiosos, nec etiam obligabit Conseruetudo. Hinc deducitur, quod Regulares non tenentur ad ieiunia Prouinciæ, quando obligant ex generali conseruetudine Prouinciæ; etiam si conseruetudo confirmata sit in Synodo Prouinciæ, quia non subduntur Constitutionibus Synodalibus. Militar enim eadem ratio, quia neque tota Prouincia potest concedere leges obligantes Regulares, cum non sint subiecti potestati ipsius; atque ad hoc nec dare vim conseruetudini ad ipsos obligandos.

Sup. hoc in
Resol. not.
seq.

Cursum in
Ref. quæ hic
est sup. 40. in
fine & magis
late in Ref.
41. & hic su-
pra in §. 66.
firm. huius
Ref. breuiter
in princ. &
prope finem,
§. Videndū.

4. Verum his non obstantibus, ego olim cursim affirmatiuæ sententiæ ad hæsi, quam nouissimè tenet Pellizzarius in *Manuali Regular. tom. 1. tr. 5. c. 5. n. 50.* vbi sic ait: Quæres, an Regulares in suis Monasteriis teneantur seruare ieiunia per conseruetudinem inducta in ea Prouincia, Oppido, aut loco, in quo ipsi degunt per dominum dominij? Respondeo teneri, si conseruetudo sit generalis, id est communis, tam Clericis, ac Religiosis, quam Laicis: sic enim illa ieiunia sunt omnibus communia, & moribus omnium ibi habitantium comprobata, idè que debent ab omnibus seruari, etiam à Regularibus, quippè qui sunt partes talis communitatis, & vt tales debent concordare cum suo toto, iuxta illud: Turpis est pars, quæ non concordat suo toto. Secus, si conseruetudo sit tantum Laicorum, aut Clericorum: tunc enim Regulares non tenentur ad ieiunia taliter inducta; cum illi plures habeant abstinentias, ac ieiunia, quæ non habent Laici, aut Clerici, idè que par sit, vt illorum ieiuniis non supergrauentur, quorum conseruetudinibus non liberantur à ieiuniis propriis Ordinis iuxta illud: Quos non honoro, nec onero; & quos honoro, grauo, Ita ille; qui

citatur, Fagundez, Reginaldum, & Azorium. Idem docet Merolla, *tom. 3. disp. 5. dub. 5. num. 36.* qui citat Paludanum, Rodriquez, & Portel. Idem docet Lezana in *Summa, tom. 1. cap. 11. num. 13.* Boffius de *Iubilæo, sect. 4. cas. 18. numero 32.* Peyrinus de *Præi. legis Regul. quest. 1. cap. 8. num. 22.* Trullench in *Decalogo, tom. 1. lib. 3. cap. 7. dubio 5. num. 12.* Tamburinus, *tom. 2. disputat. 12. quest. 3. num. 1.* Villalobos in *Summa, tom. 1. tract. 23. difficult. 5. num. 6.* Hieronymus Rodriquez, *resolut. 75. num. 18.* Nouarius, *verb. Ieiunium, num. 1.* & alij. Non assentire tamen Merollæ assentire, opinionem negantem esse falsam; nam puto non carere sua probabilitate; licet ego, vt dixi, affirmatiuæ sententiæ ad hæream.

RESOL. LX.

An Regularis vouens ieiunare satisfaciatur, si ieiunet secundum morem Monasticum, vel teneatur ieiunare secundum morem Ecclesiæ?

Et ieiunium indictum à Confessario, nisi is contrarium explicet, an semper sit Monasticum quoad Regulares, secus autem quoad seculares? Ex p. 7. tr. 11. & Milica. Resol. 24.

§. 1. Iohannes Caramuel, quia est vir acutissimus ingenij ponit hoc dubium in *Reg. de Bened. disp. 118. n. 1613.* & sic respondit: Primò, si quis Monachus voueat aliqua die ieiunare, & non determinet formam ieiunij, intelligendum est vouisse ieiunium iuxta formam Monasticam.

2. Secundò: Ieiunium indictum à Confessario, nisi is contrarium explicet, aut mens ipsius aliandè cenob cognoscatur, semper est Monasticum. Liqueat, quia in ambiguis debet præualere benignitas. Ita ille, vnde secundum hanc opinionem, si quis ex nostra religione voueret ieiunare, & non determinaret velle ieiunare secundum morem Ecclesiæ, satis faceret voto si ieiunaret, secundum morem ieiuniorum nostræ Religionis; Sed posset aliquis dicere Doctores communitè asserere, vota ieiunij imposita à Confessario, vel emissia à vouente intelligenda esse, & obseruanda secundum morem Ecclesiasticum. Verum respondebit Caramuel, Doctores loqui de Laicis qui non habent alia ieiunia nisi Ecclesiastica, secus autem dicendum videtur de Regularibus, qui habent ieiunia Ecclesiastica, & Monastica: Ideo tu cogita.

RESOL. LXI.

An qui vouit ieiunare die Sabbati, vel Feria 6. teneatur ad id votum, si dies Natiuitatis Domini occurrat in his diebus?

Et notatur eum, qui votum emisit non comedere carnes in sexta Feria, vel die Sabbati posse comedere carnes in die Natiuitatis Domini, si in eis acciderit celebrari.

Ex p. 1. tr. 9. Ref. 22.

§. 1. Affirmatiuam sententiæ docet Suarez, de *Beat. Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 20. numero 7.* Porro in *Reg. de off. Sacerd. tom. 1. part. 2. lib. 3. cap. 25.* Sanchez in *sum tom. 1. l. 4. cap. 11. num. 61.* Villalobos in *sum tom. 1. tr. 23. diff. 2. n. 6.* Barth. à S. Fausto in *thes. relig. l. 1. q. 51. 4. num. 2.* Valquez in *p. 1. disp. 20. c. 4. n. 26.* Syluest. *verb. ieiunium, n. 27 q. 10.* Ortiz in *sum. c. 19. n. 21.* Reginaldas *tom. 2. l. 18. c. 20. n. 290.* Bonacina de *leg. disp. 4. quest. 1. punct. 6. num. 9.* Paludanus in *4. disp. 30. quest. 3. art. 4. concl. 4.* Hieronymus Llamas in *sum. part. 3. c. 5. §. 26.* Homobono